

spurnarkassin

Hevur tú eitthvort av almennum áhuga, sum tú vil hava svarað, ert tú vælkominn at skriva til SOSIALIN, box 76, 3800 Tórshavn, ella ringja 11820 ella 14720.

Vit skulu gera vart við, at allir spurningar til henda teigin verða viðgjordir við tøgnskyldu.



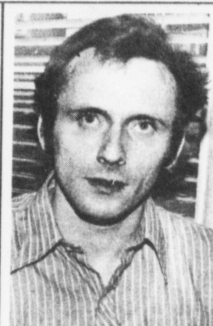
Sigvald Kristiansen, lækni



Marjun Sigurðsdóttir, sosialráðgevi



Jógvan Páll Lassen, sakførari



Eyðun Joensen, sálarfroðingur

P-pillarar

Eg havi í 7 ár tikið nono-vul tablettir og havi fyri hálvum ári síðani, eftir læknaráðum, skift yvir til eugynon. Tá kom ólag á menstruatiónina, sum heilt helt uppat, aftaná at eg hevði tikið eugynon í 2 mánaðir.

Skal eg bara bliva við at taka eugynon ella gevast, til rættlag er komið á aftur menstruatiónina?

Eg eri gift og havi 5

ber. Eg vigi 65 kg og máti 163 cm. Hvat skal eg viga? og hvussu skal eg lækna aftur? Eg eri 35 ár.

Ein, ið hevur kompleksir av vektini

Læknin svarar:

Tá skift er yvir til særseinnu nevndu tablettir, so er hetta vegna minni innihald av østrogen í hes-

um tablettum, og tí eisini minni vandi fyri blóð-þoppa sjúkum. Tygum eru 35 ár, eiga 5 børn, ætla ivaleyst ikki at fá fleiri. Um tygum eru røsk annars, skuldi einki verið í vegin fyri at brúkt p-pillara enn nøkur ár, um ikki hesi hjáárinini vóru: ólag á menstruatiónini og økjan av vektini.

Viðvíkjandi tí fyrra, so kann finnast fram til okkurt annað slag av p-pillarum, sum ikki hava hetta eykaárin, sum kortini ikki er so álvarsamt. Men tað mugu tygum tosa við læknan um.

Verri er við vektini, sum tú enn ikki er so heilt út av lagi, men lætt kann gerast tað, um tygum ikki nú beinanvegin royna at ansa eftir. Er ovurvektin komin av p-pillara nýtsluni, so má gevast við henni og annað fyrirbyggjandi nýstát í staðin, til dæmis pessar. Men so mugu tygum eisini fara til læknan at taka mál til hetta og fáa at vita frá honum, hvussu tygum annars skulu bera tygum at hesum viðvíkjandi.

Vektin eigur at vera um 60 kg. Fyri at klænka er ikki neyðugt at gera ann-

að enn at eta minni enn tygum annars eru von, ikki eta nakað feitt ella sett og so røra seg meira,

til dæmis við at ganga nógv.

Sigvald Kristiansen



Almennar veitingar

A- ella B-limur

Er tað ikki møgult at gerast B-limur í sjúkrakassanum, hóast inntøkan er niðanfyrri ta upphædd, sum skal til, fyri at ein automatiskt verður fluttur í B-limabólkin? Grundin til, at eg spyrji, er hon, at eg havi hoyrt, at B-limur fritt kunnu velja, hvønn lækna tey vilja fara til, eisini spesiallækna. Er hetta so?

Spurin

Sosialráðgevarin svarar

Hetta er ein eitt sindur flektur spurningur, men eg skal royna at greiða hann út frá galdandi lógum og mannagongdini annars hjá sjúkrakassanum.

Tað stendur einki beinleiðis í lógnum um, at tað verður notað einum A-limi at gerast B-limur, um hann sjálvur ynskir tað, sjálvt um skattskylduga inntøkan er undir ásetta markið. Hinvegin er júst inntøkan avgerandi, sambært lóg nr. 573 frá 19/12 1969 §§8-10, fyri, um tú kemur í A- ella B-limabólkin.

A-limabólkurin umfatar tey fólk, sum hava skattskylduga inntøku undir niðanfyrri nevndu mørk:

kr.	
støk	44.100
upphaldarar	58.800
upphaldarar við einum barni	64.275
upphaldarar við tveimum børnum	69.750
o.s.fr.	

Tað eru tó aðrir møguleikar. Tú verður B-limur, uttan at tú sjálvur gert nakað við spurningin, um inntøkan fer upp um om-

anfyrri nevndu mørk, av tí at sjúkrakassarnir einuferð um árið fáa upplýsingar frá skattamyndugleikunum um, hvørjir borgarar liggja omanfyri markið.

Ert tú einuferð fluttur í B-bólkin, verður tú ikki fluttur í A-bólkin aftur, sjálvt um inntøkan fer niður um markið, uttan so, at tú sjálvur sokir um tað, og upplýsingarnir verða váttaðir.

Sambært somu lóg, sum er nevnd omanfyri, kunnu sjúkrakassans avgerðir kærast fyrri eini trymmannevnd, og nevndarinnar avgerð kann aftur kærast til «direktøren for sygekassevæsenet.»

Um tygum veruliga ynskja at gerast B-limur, og annars ikki lúka inntøktureytirnar, so bið um tað, og verður svarið frá sjúkrakassanum nokandi, so kærast spurningin til omanfyri nevndu stovnar.

Tað er rætt at B-limur sjálvir kunnu velja hvønn lækna tey vilja fara til, og at teir eisini kunnu fara til serlækna, so sum sálarlækna, serlækna í kvinnu-sjúkum, húðlækna ella hvønn serlækna tað skal vera, uttan fyrst at hava verið hjá sínum egna lækna og fingið ávísing til serlækna, meðan A-limur skal hava ávísing. Fyri A-limin verður rokningin frá lækna guldin beinleiðis av sjúkrakassanum, meðan B-limin sjálvur skal gjalda læknanum rokningina, men fær síðani endurgjald frá sjúkrakassanum, sum er sama upphædd, sum guldin verður fyri A-limin.

Marjun Sigurðsdóttir

Rúsdrekka og heilivágur

Kann spurnarkassin geva mær svar uppá henda spurning gjøgnum læknan: Hvat hendir, um ein drekkur rúsdrekka aftaná at hava tikið tablettir av ymskum slag! Tað, sum eg vil hava svar uppá, er sjálvandi at vita, um tað er skaðiligt fyri ein sjálv-an og eins heilsu, og um so er, hvat skal ein so gera?

H.

Læknin svarar:

Tað eru so nógv slag av tablettum til, tað veldst

um, hvat slag og hvussu nógv er tikið, og hvussu nógv av spiritus er drukkið. Sumt medisín saman við spiritus er skaðiligt fyri heilsuna, í øðrum før-um bilar ikki, men tað verður ov langt at greina út her.

Alment kann sigast, at spiritus og medisín hóska ikki saman. Medisín verður givið fyri ávísu sjúku í styrti ella longri tíð við tí endamáli at vinna heilsuna aftur. Spiritus betir í ongum føri uppá heilsuna, og kann tí ikki tilræðast í

hesum samanhangi.

Stutt kann sigast, at serliga vandamikil eru summi slag av psyko-farmaka — nervatablettum — saman við spiritus. Bæði virka doyvandi uppá heilan og økja um virkanina av hvørjum øðrum. Eru nøgdinrar ov stórar, kann viðkomandi falla í óvit við vanda fyri lívi. Viðgerðin má tá fara fram á hospitali. Í lættari før-um má viðkomandi finna seg í teimum trupulleikum, sum standast av hesari eitran (vaml, spýggj-

an, hjartabankan, kalda-sveitta, illa upplagdur o.s.fr.), sum kann vera yvirstaðin uppá nakrar tímar. Størri skaði nýtist kortini ikki at vera hendur eftir hesi einu ferðini, men endurtekur tað seg fleiri ferðir, so tað gerst vani — sum stórir vandi er fyri viðvíkjandi báðum hesum nevndu evnum — so gongur tað út yvir heilsuna bæði til líkams og sál-ar. Hvat gerast skal í slík-um føri? Legg bæði av!

Sigvald Kristiansen

Norðoyingar

Setið sparipeningin inn í tykkara peningastovn.

Setið hann í

Norðoya Sparikassa

— tað lönar seg.